

Vlada Republike Hrvatske

Dovesti svoju kuću u red

Program Vlade RH **Dovesti svoju kuću u red** (HIO program, engl. *House in Order*) usvojen je Zaključkom Vlade od 29. svibnja 2008., prema kojem je tadašnje Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva zaduženo za provedbu Programa i izvještavanje Vladi RH.

Program **Dovesti svoju kuću u red** (HIO program: House in order) provodi se u sklopu nacionalnog projekta **Poticanje energetske efikasnosti u Hrvatskoj** (EE projekt) kojem je jedan od glavnih ciljeva povećanje energetske efikasnosti u sektoru zgradarstva. Program Vlade RH **Dovesti svoju kuću u red** je 2008. godine pokrenulo tadašnje Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva u suradnji s Programom Ujedinjenih naroda za razvoj u Hrvatskoj (UNDP Hrvatska), uz financijsku potporu Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Sukladno novom ustrojstvu Vlade RH provedba programa **Dovesti svoju kuću u red** sada je u nadležnosti Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja. Kroz pet godina provedbe HIO programa ojačat će se kapaciteti za uvođenje sustavnog gospodarenja energijom i provedbu mjera energetske efikasnosti u objekte u državnom vlasništvu.

Programom **Dovesti svoju kuću u red** želi se javnosti poslati poruka da se energetska efikasnost ne sugerira nekome drugome, nego da je državna uprava spremna i usmjerena ka smanjenju potrošnje energije u svojim objektima, tj. smanjenju troškova, a time i izravno prema uštedi novca poreznih obveznika. Procjenjuje se da potencijal za novčane uštede na troškovima za energiju i vodu u objektima državne uprave iznosi barem 10% bez dodatnih ulaganja te oko 20-30% s manjim ulaganjima. Uštedena sredstva se potom mogu raspodijeliti u neka druga, prioritetna područja od sveopćeg društvenog interesa.

**PROGRAM ZA UČINKOVITO KORIŠTENJE ENERGIJE U OBJEKTIMA
U VLASNIŠTVU REPUBLIKE HRVATSKE**

ZAŠTO trebamo provoditi Program?

- kako bi smanjili potrošnju energenata i vode te doprinijeli smanjenju ovisnosti o uvozu energenata
- kako bi smanjili troškove za energiju i vodu
- kako bi smanjili emisije stakleničkih plinova

Energetska efikasnost – novi izvor energije, čimbenik konkurentnosti gospodarstva i najdjelotvorniji način smanjenja negativnih utjecaja na okoliš.

Prepreke za primjenu mjera energetske efikasnosti u javnom sektoru iznimno su velike. Među najznačajnijima su: naslijeđeni stav da su troškovi za energiju stalni i nepromjenjivi, nedostatak motivacije zaposlenika za ostvarenje ušteda energije, nemogućnost preusmjerenja proračunskih sredstava u projekte energetske efikasnosti bez kompliciranih procedura, nepostojanje organizacijske strukture gospodarenja energijom koja će uključivati osobe zadužene za gospodarenje energijom, itd.

ZAKONSKA REGULATIVA RH

Hrvatski sabor, na sjednici 15. prosinca 2008. godine donio je **Zakon o učinkovitom korištenju energije u neposrednoj potrošnji** (NN 152/08). Ovim se Zakonom uređuje područje učinkovitog korištenja energije u neposrednoj potrošnji, donošenje programa i planova za poboljšanje energetske učinkovitosti te njihovo provođenje, mjere energetske učinkovitosti, a posebno djelatnost energetskih usluga i energetskih pregleda, obveze javnog sektora, energetskih subjekata i velikih potrošača te prava potrošača u primjeni mjera energetske učinkovitosti. U svibnju 2012. donesen je **Zakon o izmjenama i dopunama navedenog Zakona** (ZUKE) (NN 55/12). Iz područja građevinske regulative, najznačajniji je **Zakon o prostornom uređenju i gradnji** (NN 76/07) koji zajedno s donesenim podzakonskim aktima određuje energetske efikasno građenje (ušteda energije i toplinska zaštita) te obvezno energetsko certificiranje objekata prema **Pravilniku o energetskom certificiranju zgrada** (NN113/08). Prema članku 18. Zakona o učinkovitoj potrošnji energije u neposrednoj potrošnji **javni sektor je obveznik gospodarenja energijom.**

RJEŠENJE ➔ Sustavno gospodarenje energijom

Sustavno gospodariti energijom znači pratiti potrošnju energije na unaprijed definiran način tako da u svakom trenutku znamo odgovore na sljedeća pitanja:

GDJE trošimo energiju? – Objekti poput uredskih zgrada, bolnica, vojnari, fakulteta, policijskih postaja, sudova i sl.

KAKO trošimo energiju? – Sustavi: grijanja, hlađenja, ventilacije, rasvjete, pripreme hrane i sl.

KOJE energente trošimo? – Električna energija, plin, loživo ulje, drvo, toplinska energija, a u energente ubrajamo i vodu

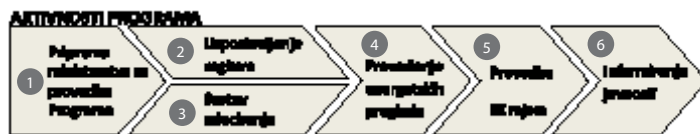
KOLIKO energije trošimo? – Koliko kWh električne i toplinske energije, litara lož ulja, m³ plina i drugih energenata te koliki su troškovi za te energente

TKO je zadužen za gospodarenje energijom? – EE tim na nivou ministarstva, a tehničko osoblje i domari na nivou objekta

KAKO gospodariti energijom? – Tjednim i mjesečnim praćenjem i analizom potrošnje energije kroz informacijski sustav za gospodarenje energijom (ISGE), planiranjem i realizacijom mjera energetske efikasnosti te stalnim educiranjem i motiviranjem EE tima i zaposlenih

PREGLED AKTIVNOSTI

Obzirom da prije provođenja programa *Dovesti svoju kuću u red* (u daljnjem tekstu: Program) nisu postojali sustavni podaci o objektima u državnom vlasništvu (građevinsko stanje, stanje strojarjskih i električnih instalacija, popis inventara i potrošača u objektu), te da nije bilo sustavnog praćenja potrošnje energije i vode kao ni osoba koje bi bile zadužene za taj dio posla, kroz Program su se počele provoditi aktivnosti koje će doprinijeti uspostavi sustavnog gospodarenja energijom i stvaranju preduvjeta za širu primjenu mjera energetske efikasnosti u objektima u vlasništvu RH. Glavne aktivnosti Programa prikazane su na *Slici 1.*

Slika 1. Aktivnosti programa „Dovesti svoju kuću u red“

1) Priprema ministarstva za provedbu Programa

Slika 2. Službeno pokretanje programa „Dovesti svoju kuću u red“, Zagreb, 29.10.2008.

Pripreme aktivnosti koje su uključivale niz sastanaka prethodile su samom službenom pokretanju Programa, 29. listopada 2008. godine. Donošenjem službene odluke o provođenju Programa te potpisivanjem pisma namjere s UNDP-a ministarstva su se uključila u Program. Ovim dokumentom ministarstva su se obvezala na:

- Osiguravanje potrebnih podataka za uspostavljanje registra zgrada;
- Osnivanje EE tima koji će u ime ministarstva voditi i koordinirati aktivnosti Programa u svim fazama;
- Ministarstvo će preko EE tima sustavno i trajno brinuti o potrošnji energije u objektima u svojem vlasništvu te primjenjivati načela energetske efikasnosti kod provođenja svojih projekata;
- Ministarstvo će preko EE tima promovirati energetsku efikasnost svim svojim zaposlenicima;
- Ministarstvo će slati godišnje izvještaje o potrošnji energije u skladu sa Zakonom o učinkovitom korištenju energije u neposrednoj potrošnji (Narodne novine br. 152/08, 55/12 ili NN 152/08, 55/12).

Slika 3. G. Afanasiev, g. Horaček i g. Boban, pokretanje Programa, MINGORP, Zagreb, 29.10.2008.

2) Središnji registar objekata

Nakon popisivanja objekata i educiranja djelatnika ministarstava za svaki se objekt ispunjava set tablica koje sadrže opće podatke o objektu, podatke o konstrukciji građevine i energetskim potrošačima, kao i podatke o potrošnji energenata u posljednje tri godine. Prikupljeni podaci unose se putem interneta u računalni program **Informacijski sustav za gospodarenje energijom (ISGE)**. Praćenjem potrošnje na mjesečnoj i tjednoj razini omogućava se uvid u stanje te analiza potrošnje energije. Na ovaj način se stvara središnje mjesto s kojeg se može pristupiti informacijama o potrošnji energije u svim javnim objektima.

U budućnosti se predviđa daljinsko očitavanje potrošnje energije kojim se proces očitavanja i praćenja potrošnje energije u potpunosti automatizira. Mjera daljinskog očitavanja provodi se tako da se na objektu instalira mjerna i komunikacijska infrastruktura, koja omogućava povezivanje objekta s ISGE-om. Sustav daljinskog očitavanja potrošnje energije trenutno je instaliran i funkcionalan na 36 lokacija diljem RH.

3) Edukacija

Za potrebe programa *Dovesti svoju kuću u red* osmišljen je i pripremljen niz radionica i edukacijskih materijala. Pored informativno–edukativnih radionica za odgovorne osobe unutar ministarstava, te radionica za uspostavljanje registra objekata za ravnatelje/upravitelje u objektima, edukacija se provodi i za odgovorne tehničke osobe na razini ministarstava i pojedinih objekata. Organiziraju se:

- **Tečaj za energetske savjetnike (TES)** – za EE timove - tečaj je osmišljen tako da pruži uvid u sva tehnička znanja povezana s uporabom energije u zgradarstvu te primjenom mjera energetske efikasnosti na stručnoj razini.
- **Tečaj Gospodarenje energijom u zgradama (GEZ)** – namijenjen domarima i ostalom tehničkom osoblju na razini objekta. Tečaj daje uvid u nove tehnologije i sustave koji mogu doprinijeti povećanju energetske efikasnosti te pružiti znanja potrebna za kvalitetno upravljanje sustavima i gospodarenje energijom na nivou objekta.
- **Radionica Zeleni ured** – edukacijsko-motivacijska radionica namijenjena je svim djelatnicima javne uprave. Glavni cilj ove radionice je podizanje svijesti o potrošnji energije, odgovorno ponašanje prema okolišu i smanjenje količine novca koju izdvajamo za potrošenu energiju kako u uredskim prostorima, tako i u vlastitim domovima.

Slika 4. Predsjednik Josipović pet-tisućiti polaznik radionice „Zeleni ured“, Zagreb, 17.11.2011.

4) Provođenje energetskih pregleda

Kako bi spoznali koji su potencijali za uštedu energenata i vode u pojedinim objektima te planirali primjenu mjera energetske efikasnosti potrebno je izraditi tzv. energetske preglede objekata. Kroz program *Dovesti svoju kuću u red* u dogovoru s ministarstvima izrađuju se energetske preglede prioritarnih objekata te energetske certifikati zgrada.

5) Provedba EE mjera

Neke od mjera za povećanje energetske efikasnosti koje mogu smanjiti potrošnju energije i do 10% ne zahtijevaju dodatne investicije a zovemo ih „besplatne EE mjere“. Neke od njih su promjena ponašanja zaposlenih, promjena režima rada uređaja i sustava te uvođenje gospodarenja energijom. Cilj je provesti sve besplatne mjere te nakon toga pristupiti planskoj provedbi EE mjera koje zahtijevaju određena financijska ulaganja. Za „male mjere“ investirano je sveukupno 510.946 kn za 21 EE mjeru na 19 objekata.

6) Informiranje javnosti

Javnost se redovito informira o aktivnostima i rezultatima Programa putem internet stranice www.ee.undp.hr te ostalih medija (TV, radio, tisak). Godišnji izvještaji programa *Dovesti svoju kuću u red* su javni i dostupni na internet stranici Programa.

Gospodarenje energijom u kulturnoj baštini

Uspješna primjena projekta u sektoru zgradarstva u Republici Hrvatskoj otkrila je i poseban izazov – realizaciju projekata povećanja energetske efikasnosti u zgradama koje se smatraju kulturnom baštinom. Tijekom obnove zaštićenih objekata nastoje se primijeniti načela izvedivih principa zaštite spomeničke baštine, primjenjujući pri tome primarno načela povećanja energetske efikasnosti na najvišu moguću razinu, korištenjem građevinskih materijala, tehnika i obnovljivih izvora posebno prilagođenim ovom tipu građevina.

Očekivani rezultati Programa

Potpunom provedbom programa *Dovesti svoju kuću u red* očekuju se sljedeći rezultati:

- uspostavljeno središnje mjesto s pripadajućom bazom podataka za nadzor potrošnje energije i vode u objektima u vlasništvu Republike Hrvatske,
- ojačani ljudski kapaciteti kroz EE timove u svakom ministarstvu, odnosno na svakom objektu, koji su osposobljeni za provođenje sustavnog gospodarenja energijom u javnim zgradama,
- provedeni energetske preglede u prioritarnim zgradama te napravljena i dostavljena završna izvješća s procijenjenim potencijalima za energetske i novčane uštede,
- pokrenut program edukacijsko-motivacijskih radionica i seminara za djelatnike državne uprave,
- uspostavljen sustav kontinuiranog provođenja mjera energetske efikasnosti koje će provoditi djelatnici javne uprave prema prethodno izrađenom planu provedbe EE mjera,
- uspostavljen sustav informiranja i educiranja javnosti o potezima državne uprave na području energetske efikasnosti i ostvarenim uštedama kroz energetske označavanje državnih zgrada,
- smanjeni troškovi za energiju i vodu između 10 i 30% što iznosi između 47 i 140 mil. kn/god.
- smanjena emisija stakleničkih plinova uslijed smanjene potrošnje energije u javnim zgradama između 10 i 30%.

Voditelj programa *Dovesti svoju kuću u red*

Goran Čačić, Nacionalni voditelj projekta *Poticanje energetske efikasnosti u Hrvatskoj* (HIO/SGE/ISGE)

Slika 1. Potpisivanje pisma namjere MP, Zagreb, 2.2.2009.

Slika 2. Potpisivanje pisma namjere s MOBMS-om, Zagreb, 6.2.2009.

Slika 3. Radionica za odgovorne osobe MFIN-a, Zagreb, 21.4.2009.

Slika 4. Tečaj za energetske savjetnike, Zagreb, 20.5.2009.

Slika 5. Predstavnici ministarstava na 1. godišnjici Programa, Ogulin, 10.11.2009.

Slika 6. Motivacijska radionica „Zeleni ured“, MK, Zagreb, 6.9.2010.

Slika 7. Druga godišnjica Programa, Kazionica u Lepoglavi, 10.11.2010.

Slika 8. Potpisivanje pisma namjere s DHMZ-om, Zagreb, 17.2.2011.

Slika 9. Međunarodna konferencija „Gospodarenje energijom u kulturnoj baštini“, Dubrovnik, 6.-8.4.2011.

Slika 10. Predstavnici ministarstava na regionalnom skupu u Splitu, 9.6.2011.

Slika 11. Treća godišnjica Programa u Valbandonu, MUP-ov edukacijski centar, 10.-11.11.2011.

Slika 12. Gđa. Ana Pavičić-Kaselj, MGIPIU, na premijeri dokumentarnog filma „Dovesti svoju kuću u red“, Zagreb, 17.1.2012.

Slika 13. Novi sudionici iz javnog sektora uključeni u Program, potpisivanje pisma namjere s HBOR-om, Zagreb, 24.10.2011.

Slika 14. Predsjednik Josipović sa suradnicima na radionici „Zeleni ured“, Zagreb, 17.11.2011.

Slika 15. Predsjedniku Josipoviću uručen energetska certifikat zgrada Ureda predsjednika RH tijekom radionice „Zeleni ured“, Zagreb, 17.11.2011.